

Bildande av naturreservatet Mossabäcken i Luleå kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808), MB, beslutar länsstyrelsen att det område som utmärkts på bifogad karta, Bilaga 1, ska utgöra naturreservatet Mossabäcken. Den slutliga inmätningen av området kan innebära mindre justeringar av reservatets avgränsning och areal.

Eftersom särskilda skäl föreligger enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. kommer skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård att fastställas efter att beslutet är fattat.

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö och biologiska mångfald. Syftet är också att områdets våtmarker med omkringliggande skogar ska bevaras som orörda rast-, födosöks-, häcknings- och ruggplatser för fåglar. Skogar, våtmarker, sjöar, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. Syftet är även att motverka fragmentering av området och att de delar av reservatet som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. För att främja biologisk mångfald ger naturreservatet även förutsättningar för slätter av hävdgynnade mader i våtmarken. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte också att ge möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv.

Syftet ska nås genom att:

- Inget skogsbruk bedrivs i området.
- Exploateringar och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras.
- Områdets skogliga värdekärnor lämnas för fri utveckling.
- Utvecklingsmarker och arronderingsmarker återställs till naturskog genom fri utveckling eller naturvårdande skötsel som exempelvis stängsling, ringbarkning och/eller röjning av ungskog.

- Vid behov återställa områdets naturliga hydrologi genom att till exempel lägga igen diken eller åtgärda vandringshinder.
- Främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet tas bort, i de fall det är möjligt.
- Naturliga störningar som till exempel översvämningar och stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder kan dock släckas vid behov.
- Möjlighet ges att tillåta slätter med manuella metoder på hävdgynnade mader i våtmarken.
- Alla åtgärder i reservatet planeras så att körskador och annan påverkan på markskiktet undviks.
- Besökare informeras om reservatets naturvärden.
- Eventuella anordningar för friluftslivet anläggs på ett sätt som inte medför störningar eller skada för växt- eller djurlivet.

Skälen för länsstyrelsens beslut

Skälen för bildandet av reservatet samt dess prioriterade bevarandevärden är den högproduktiva, grandominerade natur- och sumpskogen med stort lövinslag samt våtmarken av högsta naturvärdesklass, med deras rika biologiska mångfald och höga friluftsvärden. Våtmarken finns med som en av de våtmarker som bör skyddas enligt Myrskyddsplanen för Norrbottens län och omnämns även i Luleå kommuns naturvårdsplan från 2010. Våtmarken och de omgivande natur- och sumpskogarna utgör en variationsrik miljö av viktiga biotoper för växt- och djurliv. Området är av högt värde för fågellivet och skapar värdefulla rast-, födosöks-, häcknings- och ruggplatser för fåglar. I reservatets närområde finns två ytterligare naturreservat, Lövberget och Sörilandhuvudet, vars naturvärden bidrar till Mossabäckens långsiktiga funktionalitet. Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Mossabäcken
Kommun:	Luleå
Lägesbeskrivning:	12 km NV om Råneå tätort
Area:	ca 47 ha
Berörda fastigheter:	Luleå Prästholm 11:5, privat Luleå Prästholm 5:12, privat
Sameby:	Gällivare
Förvaltare:	Länsstyrelsen

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller enligt lag är det förbjudet att:

1. Bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar. Skada eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar.
2. På annat sätt än vad som anges under punkt 1 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t ex genom att borra, spränga, anordna upplag, gräva, dikesrensa, schakta eller dumpa med undantag för slätter enligt A 14.
3. Uppföra eller utöka byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk, med undantag för älgstorn enligt A 12 samt hässjor enligt A 13.
4. Anlägga väg eller led.
5. Anlägga ledning i luft, mark eller vatten.
6. Bedriva vattenverksamhet, t ex genom vattenreglering, muddring, avledande av vatten eller anläggande av vandringshinder.
7. Plantera in växt-, djur-, eller svampart.
8. Släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringssämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen.
9. Framföra motordrivna fordon
10. Sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller andra markeringar i naturen.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

11. Förändra befintlig byggnad eller anläggning.
12. Uppföra älgstorn.
13. Uppföra hässjor.
14. Utföra slätter med manuella metoder på hävdgynnade mader i våtmarken. Skörd ska tas ur reservatet eller hässjas.

Undantag från reservatsföreskrifterna i punkt A:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § MB i detta beslut.
2. Ovanstående föreskrifter ska inte heller utgöra hinder för underhåll av befintliga byggnader, stigar, leder eller andra anläggningar. Innan större underhållsåtgärder, exempelvis trädsäkring, ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § MB.

3. Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för att bedriva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförordningen (1978:594). Före anordnandet av fasta anläggningar ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd.
4. Vid uttransport av fälld älg eller björn får terrängskoter, t ex fyrhjuling, användas på fastmark och på väl tjälad våtmark. Särskild försiktighet ska iakttas så att skador på mark, vegetation och vattenmiljöer ej uppstår.
5. Snöskoteråkning är tillåten i reservatet på väl snötäckt mark. Vid körning ska i första hand befintliga leder användas. Skador på mark och vegetation får ej uppstå.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas att tåla att följande åtgärder kan komma att genomföras för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. Utmärkning av reservatet.
2. Uppsättning och underhåll av informationsskylt.
3. Uppsättning och underhåll av tillfällig informationsskylt i samband med skötselåtgärd.
4. Utförande av återställningsåtgärder i skogsmark, exempelvis ringbarkning, stängsling och/eller röjning av ungskog.
5. Borttagande av främmande arter, exempelvis contortatall.
6. Utförande av återställningsåtgärder rörande vattenkvalitet, hydrologi och bottenmiljöer som exempelvis utrivning av damm eller igenläggning av diken.
7. Genomförande av undersökningar av flora och fauna samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål.
8. Tillgängliggörande av reservatet för besökare genom anläggande och underhåll av parkeringsplatser,

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § MB

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar.
2. Samla in vedsvampar, mossor eller lavar.
3. Skada vegetationen i övrigt genom att t ex gräva upp växter.
4. Fånga, skada eller döda ryggradsdjur. Ta ägg eller störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt.

5. Samla in ryggradslösa djur.
6. Förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t ex borra, hacka, spränga, rista, gräva eller måla.
7. Skräpa ner.
8. Framföra motordrivna fordon.

Undantag från reservatsföreskrifterna i punkt C:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § MB i detta beslut.
2. Utan hinder av ovanstående föreskrifter får renskötsel utövas i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförordningen (1978:594). Före anordnandet av fasta anläggningar ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd.
3. Snöskoteråkning är tillåten i reservatet på väl snötäckt mark. Vid körning ska i första hand befintliga leder användas. Skador på mark och vegetation får ej uppstå.
4. I reservatet är det utan hinder av föreskriften C4 tillåtet att jaga och fiska i enlighet med gällande lagstiftning.
5. Bär- och matsvampplockning är tillåtet i området.

Redogörelse för ärendet

De höga naturvärdena kring Mossabäcken uppmärksammades i samband med Länsstyrelsens våtmarksinventering 1995. Länsstyrelsen konstaterade då att våtmarken höll mycket höga naturvärden. Skogarna i det nu aktuella området inventerades av Länsstyrelsen 2001 respektive 2017 och höga naturvärden konstaterades då även här. De skogliga delarna av fastigheterna aktualiserades för avverkning under 2017. Markägarna kontaktades då och informerades om områdets höga naturvärden vilket ledde till att avverkningarna planerades om. Reservatsbildningen samt förhandling om ersättning med de två berörda fastigheterna inleddes under början av 2018. Under våren år 2019 hade överenskommelser om intrångsansättning slutits med ägarna av dessa två fastigheter. För att säkerställa skyddet av området kommer länsstyrelsen att i ett första steg bilda naturreservat på de fastigheter där intrångsavtal slutits. Myndigheten kommer därefter att arbeta vidare med att lösa markfrågorna i övriga skyddsvärda delar av området, för att så snart som möjligt kunna utöka naturreservatet till dess fulla omfattning.

Ärendet har remitterats till Skogsstyrelsen, Försvarsmakten och Sveriges geologiska

undersökningar (SGU). Skogsstyrelsen meddelar i sitt yttrande att de är positiva till reservatsbeslutet. De belyser att områdets bevarandevärden bidrar positivt till uppfyllandet av flertalet miljömål samt att reservatet kommer ge goda möjligheter till friluftsliv och rekreation. Försvarsmakten meddelar att de inte har något att erinra i ärendet. SGU meddelar att de avstår från att yttra sig.

Privata markägare samt Gällivare skogssameby har förelagts att yttra sig över förslaget. Samtliga har tagit del av förslaget till beslut. Ingen har inkommit med något yttrande.

Samråd med Luleå kommun har föregått beslutet. Kommunen meddelar att de inte har några synpunkter på förslaget.

Samråd med Naturvårdsverket har genomförts som tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Området utgör en från naturvårdssynpunkt mycket värdefull våtmark och naturskog som hyser en stor mångfald av växter och djur knutna till våtmarks- och naturskogsmiljöer. Skogarna runt Mossabäcken består av högproduktiva, grandominerade natur- och sumpskogar med stort lövinslag och en bevarad skoglig kontinuitet. Påverkansgraden är generellt låg även om spridda plockhuggningsstubbar finns i majoriteten av skogarna runt myren. Våtmarken är en del av ett större myrkomplex som är av högsta naturvärdesklass och finns med i Myrskyddsplanen för Norrbottens län samt i Naturvårdsplanen för Luleå kommun från 2010. Myren med sina omgivande skogar och naturliga vattenståndsvariationer har ett mycket stort värde som både rast-, födosöks-, häcknings- och ruggplatser för en lång rad fågelarter. De frodiga myrtyperna med anslutande sumpskogar ger en värdefull helhetsmiljö som är viktig som födokälla för många olika djur. Området är en känd och något av en klassisk fågellokal i området. Kombinationen av myr och skog inom området ger goda förutsättningar för dagrovfåglar och ugglor genom god födotillgång på öppna produktiva våtmarker nära lämpliga häckningsbiotoper. Området runt Mossabäcken är en viktig reproduktionslokal för lappuggla i Sverige, och slaguggla och fiskgjuse häckar också i intilliggande skogar. Ett flertal arter av vadare kan observeras under häckningstid, bland annat grönbena, gluttsnäppa, skogssnäppa, drillsnäppa och enkelbeckasin. Även dvärgmåsar och dvärgbeckasin förekommer under häckningstid. Sävsångare sjunger i videbuskarna utmed bäcken. På våren rastar en mängd änder, gäss, tranor och vadare på den då av vårfloden översvämmade myren. I de lövrika sumpskogarna runt myren finns goda hackspettsbiotoper och bland annat har mindre hackspett noterats vid ett flertal tillfällen. Inom en kilometers radie från Mossabäcken ligger två naturreservat som bildar en naturlig enhet med området, Lövberget och Sörilands huvudet, vilket bidrar till Mossabäckens långsiktiga funktionalitet.

Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden samt dess opåverkade och ostörda karaktär förstörs. De höga naturvärden som finns i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och

utvecklas. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Detta beslut omfattar de två fastigheter där intrångsavtal slutits med fastighetsägarna och utgör endast en del av det skyddsvärda området kring Mossabäcken. Reservatet bildas för att säkra områdets skydd under tiden arbetet med att lösa markfrågorna i övriga skyddsvärda delar fortgår. Länsstyrelsens mål är att så småningom utvidga naturreservatet till att omfatta hela det skyddsvärda området.

Till varje naturreservat ska det finnas en bifogad skötselplan. Eftersom länsstyrelsen avser att utvidga naturreservatet är det lämpligare att fastställa skötselplanen i samband med att reservatet får sin fulla utbredning. Orsakerna till detta är att området inte bedöms vara i behov av skötselinsatser inom den närmaste tiden samt att ställningstaganden om lämplig skötsel bäst görs om man beaktar hela det planerade reservatet. Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anser Länsstyrelsen därför att det finns särskilda skäl att fastställa skötselplanen efter att beslut om bildande fattats.

Beslutet följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljö kvalitetsmål. Beslutet ger därmed ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av flera miljö kvalitetsmål, bland annat Begränsad klimatpåverkan, Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv samt Myllrande våtmarker.

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB.

Området utgör riksintresse för totalförsvaret. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av naturreservatet inte påtagligt försvårar totalförsvarets verksamhet, vilket betyder att bildandet av reservatet är förenligt med riksintresset.

I enlighet med 7 kap 25 § MB ska det finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och de inskränkningar som beslutet innebär för den enskildes markanvändning. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen. Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte. Berörda markägare har ersatts för det intrång i pågående markanvändning som reservatsbeslutet innebär.

Enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en myndighet innan beslut om föreskrifter så tidigt som möjligt utreda ordningsföreskrifternas kostnadsrässiga och övriga konsekvenser. Enligt samma förordning får myndigheten göra ett undantag från regeln om den bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning. Länsstyrelsen bedömer att ordningsföreskrifterna behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet. Föreskrifternas konsekvenser för allmänheten eller i övrigt bedöms vara så små att en särskild konsekvensutredning inte behöver upprättas.

Beskrivning av området

Mossabäcken ligger 12 km nordväst om Råneå i det svagt böljande landskapet på västra sidan av Råne älv. Mossabäcken ingår i ett långsträckt våtmarksområde, som fortsätter söderut genom Träskmyran och Kalmyran. Den öppna myren omges av sumpskogar och vid vattendragen av mader. Under våren då det är högvatten i bäcken ligger stora delar av området under vatten. Berggrunden utgörs av intermediära bergarter som diorit.

Skogen i det västra delområdet utgörs närmast myren och bäcken av översvämningspräglad lövsumpskog med gott om död lövved. Bitvis är det mycket blött. Längre söderut övergår skogen i högre gammal granskog med naturskogskaraktär, delvis på fuktig mark. Här finns stor förekomst av gammelgransskål och även granticka och garnlav förekommer. Skogen i det östra delområdet, utgörs av en högre, björkrik granskog med en ålder på ca 170 år. Längst med myrens norra kant finns en skogsremsa av högresta björkar. Norr om myren ingår även en mindre arronderingsmark i form av ett hygge. Båda delområdena har spår av äldre plockhuggning men har aldrig varit kalavverkade och den skogliga kontinuiteten har på så sätt bevarats.

Myrarna i reservatet är en del av ett större myrkomplex som är av högsta naturvärdesklass. Myrkomplexet är en av Norrbottens värdefullaste och finns med i myrskyddsplanen för Norrbottens län. Myrkomplexet utgörs till stor del av mader och är influerad av Mossabäckens varierande vattenstånd som under våren fyller sänkan med smältvatten från omgivande skogar. Närmast bäcken ligger sumpkärr med ensartade sjöfräkenbestånd. En bit längre från bäcken övergår dessa sumpkärr till frodiga mjukmattor med spärrvitmossa samt lappvide, norrlandsstarr och kråklöver. I kanalen som förbinder bäcken Mossabäcken med sjön Påltrasket finns rikligt med näckrosor. I själva bäcken finns också ett flertal källor. Myren har tidigare använts för myrslätter.

Mossabäcksområdet är något av en klassisk fågellokal, känd främst som födosöksmark för rovfåglar. Lärkfalk och bivråk ses ofta jagande över området. Lappuggla, slaguggla och fiskgjuse häckar i intilliggande skogar. Ett flertal vadare observeras under häckningstid, bland annat grönbena, glutt-, skogs- och drillsnäppa samt enkel- och dvärgbeckasin. Sävsångare sjunger i videbuskarna utmed bäcken. På våren rastar en mängd änder, gäss, tranor och vadare på den då av vårfloden översvämmade myren. Mindre- och tretåig hackspett är exempel på fågelarter som trivs i de närliggande sumpskogarna. Bland sällsyntheterna som har observerats i området finns bland annat småfläckig sumphöna, dvärgsparv, brun glada och mindre skrikörn. Längs bäcken är också bäver och utter vanligt förekommande.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljödepartementet) enligt Bilaga 3.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, vilka gäller omedelbart.

De som deltagit i länsstyrelsens beslut

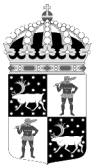
I detta ärende har beslut tagits av landshövding Björn O. Nilsson efter föredragning av naturskyddshandläggare Anna Jonsson. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog även chefen för naturskyddsenheten Per-Anders Jonsson samt jurist Viktor Bengtsson.

Så här hanterar länsstyrelsen dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor:

1. Karta över reservatet
2. Översiktskarta
3. Hur man överklagar

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-9713-2018

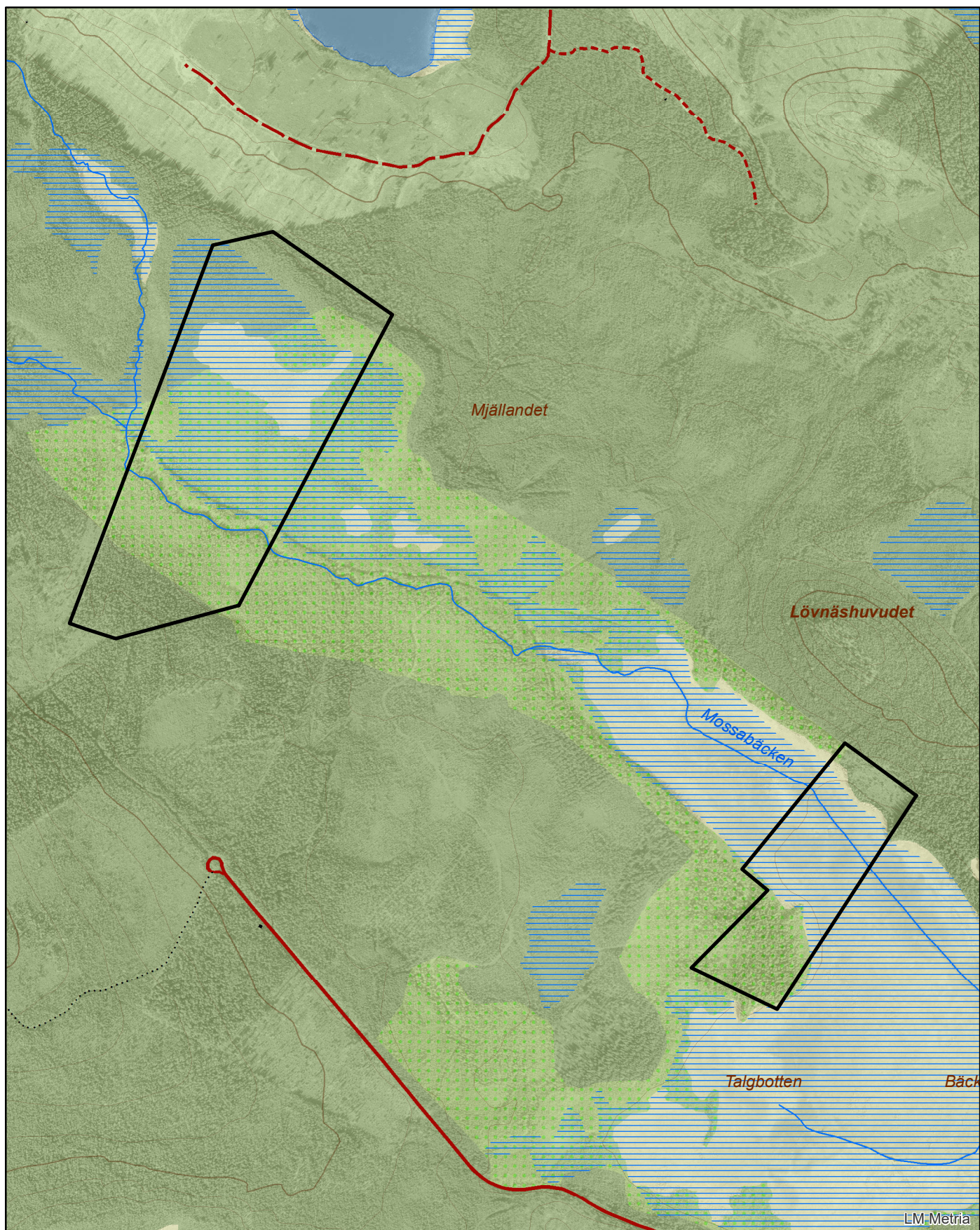
NVR ID 2053001

Bilaga 1

Naturreservatet Mossabäcken

Area ca 47 ha

Skala 1:12 000

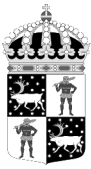

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

 Gräns för naturreservatet

0 250 500 750 1 000 Meter

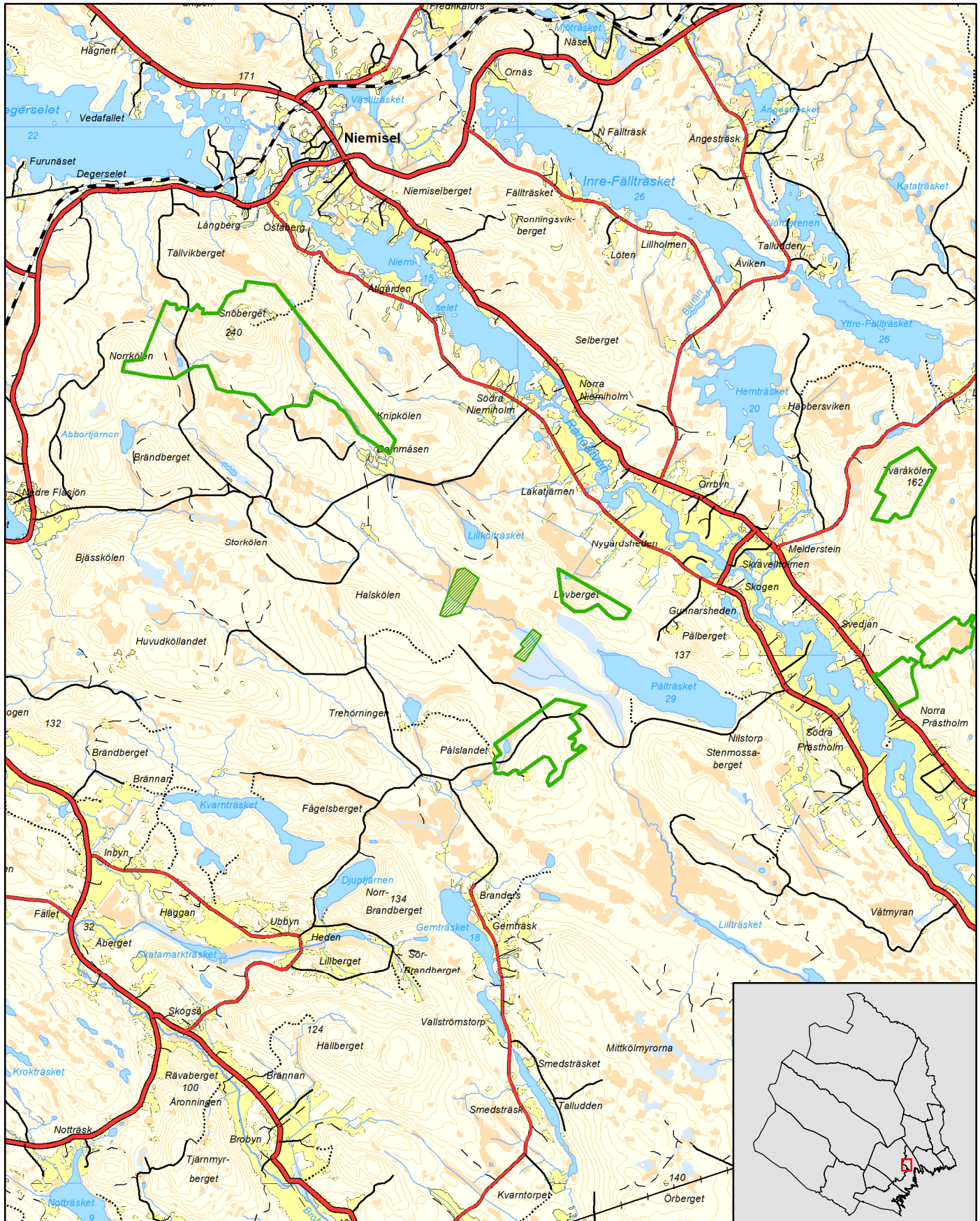

Naturreservatet Mossabäcken

Luleå kommun

Skala 1:100 000

Länsstyrelsen
Norrbotten

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

- Gräns för naturreservatet
- Övriga naturreservat

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Kilometer

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos Regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Norrbotten antingen via e-post; norrbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades**.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer,
- hur du vill att beslutet ska ändras, samt
- varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen via e-post, norrbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 50 00. Ange diarienumret för detta ärende. Numret finns uppe till höger på första sidan.